

ZLOČIN NA KORIDORU, U POTKONJU, VRPOLJU I KNINU

Županijski sud u Šibeniku

Optužnica: K-DO-14/06, od 19. rujna 2006. godine

Kazneno djelo: ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. te ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZRH-a

Optuženici: Milan Atlija, Đorđe Jaramaz

Tužitelj: zamjenik Županijskoga državnoga odvjetnika (ŽDO) Šibenik, Zvonko Ivić

Branitelji: za prvoopt. Vera Bego, za drugoopt. Zoran Petković, odvjetnici iz Šibenika

Vijeće za ratne zločine:

sutkinja Jadranka Biga – Milutin, predsjednica Vijeća

sudac Sanibor Vuletin – član Vijeća

sudac Ivo Vukelja – član Vijeća

Oba optuženika su u pritvoru.

Optužnica

Optužnica tereti Milana Atliju, koji je u to vrijeme bio zapovjednik «jedinice za posebne namjene milicije SAO Krajine» tzv. „zvjerci“ s činom kapetana prve klase, te Đorđa Jaramaza, kao pripadnika ove «jedinice milicije», da su točno neutvrđenog dana u drugoj polovini lipnja mjeseca 1992. godine u RBiH, na području tzv. koridora, između Doboja i Modriče, tijekom oružane agresije tzv. JNA i paravojsnih snaga iz Srbije i Crne Gore, te naoružanih paravojsnih postrojbi tzv. SAO Krajine na RH i RBiH, usmrtili, za sada nepoznatu, civilnu mušku osobu. Optužnica navodi da su tu osobu pripadnici paravojsne postrojbe protupravno lišili slobode, zatim ju je opt. Đorđe Jaramaz odveo u zapovjedništvo optuženiku Milanu Atliji koji ga je ispitivao o borbenim položajima drugih zaraćenih strana. Kako mu oštećeni nije odgovorio, opt. Milan Atlija je oštećenika predao optuženomu Đorđu Jaramazu uz naredbu da ga ubije. Ovaj je oštećenika odveo do rijeke Bosne. Opt. Atlija je došao za njima te je oštećenika snažno udario otvorenim dlanom po glavi, iz džepova mu uzeo 700 do 800 švicarskih franaka te ponovno naredio opt. Jaramazu da oštećenika ubije. Postupajući po naređenju opt. Jaramaz je iz vatrenog oružja pucao i pogodio oštećenika, od čega je ovaj pao na zemlju, zatim je u njega ispalio još jedan hitac i tako ga usmrtio. Mrtvo tijelo oštećenika je bacio u rijeku Bosne. Dakle, opt. Milan Atlija kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba naredio da se civilna osoba ubije, što je njemu podređeni i učinio, a opt. Đorđe Jaramaz kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba ubio civilnu osobu.

Milan Atlija je po drugom stavku optužnice optužen da je kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba naredio da se izvrši napad na civilno stanovništvo, kojeg su posljedice teške tjelesne ozljede i teško narušavanje zdravlja ljudi, nečovječno je postupao prema civilnom stanovništvu, te zastrašivao i terorizirao civilno stanovništvo

Izvještaj s glavne rasprave

29. studeni 2006.g. - čitanje optužnice i početak dokaznog postupka

Postupak prati Hajdi Katinec, monitorica Hrvatskog helsinškog odbora

Čitanje optužnice i izjašnjavanje o krivnji

Nakon što je pročitana optužnica ŽDO-a Šibenik, optuženici su upitani da li su ju razumjeli te su oba optuženika izjavila da se ne osjećaju krivima ni po jednom stavu optužnice.

Svjedoci: Emilija Milić, Hrvoje Požar, te Anton Požar.

Raspravi nisu pristupili svjedoci: Mikola Batić i Žarko Batić te Petar Savić odsutni zbog zdravstvenih razloga. Pozvani svjedok Mile Kanazir trenutno se nalazi u Srbiji. Dostava za Peru Bajića se vratila kao neuručena s naznakom da se svjedok trenutno nalazi u Švedskoj. Svjedok Dragomir Grgić nije uredno zaprimio poziv.

Svjedokinja Emilija Milić

Svjedokinja je prilikom iskazivanja pred sudom navela, i ponovila, kako ne poznaje optužene. Bila je u Vrpolju kada su srpski vojnici, njih oko 15-20, ušli u selo, u vrijeme kada su se igrale balote na balotištu. «Martičevci» su upali i u njenu kuću, sve porazbijali, tukli je puškom u glavu, razbili joj naočale, te tukli i supruga. Vidjela je da su ti vojnici na zemlju bacili Ivana Matića.

Svjedok Hrvoje Požar

Svjedok je toga dana u Pokonju uhapšen i priveden u policijsku stanicu u Kninu. O ulasku «Martičevaca» u mjesto je putem radio stanice izvijestio tadašnjeg načelnika policije. U mjesto su došla dva – tri landrovera. Vojnici su po kućama tražili oružje. Nakon četrdesetak minuta su se morali predati. Ranjen je bio Žarko Batić.

Svjedok je predao pušku, a našli su mu i radio stanicu i faks. Nakon predaje je priveden u policijsku stanicu u Kninu te smješten u jednoj prostoriji u podrumu, sa njim su istu dijelili Ante Jelić i jedan policajac iz Kaštela zvan «Talijan». Tijekom dva dana, koliko je proveo u policijskoj postaji, je često vođen na razgovore na kat gdje su se nalazile kancelarije. Ne sjeća je tko ga je vodio niti tko ga je ispitivao.

Tog dana u Potkonju nije vidio Atliju ni Jaramaza, ali je kasnije čuo kako je Atlija bio tu. Po naknadnim razgovorima i opisu pretpostavlja da je Atliju kasnije vidio u policiji, no nije siguran jer ga ne poznaje.

Svjedok Anton Požar

Svjedok je toga dana u Potkonju uhapšen i priveden u policijsku stanicu u Kninu. Svjedoči kako su napad na mjesto vodili Milan Martić i Miljenko Zelembaba. Napad na kuću u kojoj se on nalazio vodio je Šoko Bjelinić čiji je glas prepoznao te ga je pozvao da prestane pucati jer da ima ranjenog čovjeka.

U selu nije vidio Atliju nego kasnije kad su njega, njegova destogodišnjeg sina i Milu Jelića doveli do pruge. Zelembaba ih je stavio uza zid a Atliji je naredio da stavi na pušku tromblon i da ih pobije ako se pomaknu. Kasnije je Atlija prestao držati tromblon, a njega su strpali u Starčevićev auto. Dok su se vozili prema jugu vidio je Jaramaza, bio je u civilu ali je imao kalašnjikov.

Sjeća se da je u stanici «milicije» rekao Martiću da tu televizijska ekipa snima oduzeto oružje, a da ranjenog čovjeka nisu htjeli zbrinuti. Čelija u kojima su bili zatvoreni su bile male, pune krvi. Jedanaest dana nisu dobili ništa jesti, jeli su ono što bi mu donijela njegova majka.

U zatvoru su najviše tukli Turudića, te Knezovića i Škalića, ali najviše Turudića koji je još jedva bio živ, te je naveo kako su ga tukli Atlija i Starčević. Vodili su ih na kat. Na posebno pitanje navodi kako je on Turudiću, neposredno prije no što su pušteni, rekao ime Milana Atlije i Gorana Starčevića koji su ga premlačivali.

Izdvaja Perislava Kanazira, stražara u zatvoru, koji je bio dobar i ponekad im je donosio jesti.

Svjedok Nine Batić

Svjedok navodi da je Atliju poznavao i prije rata. Vidio ga je toga dana u Potkonju. U njegovu kuću su upali Tihomir Jelinić, Atlija te još jedna osoba. Tihomir Jelinić ga je htio tući. Misli da je Atlija bio naoružan puškom. U policijskoj postaji u Kninu gdje je bio priveden više nije vidio Milana Atliju. U odnosu na izjavu pred istražnim sucem dodaje da mu je toga dana prijatelj Vranko Dubaić telefonom javio neka bježi iz sela.

1. prosinca 2006. g - dokazni postupak saslušavanjem svjedoka

Postupak prati Hajdi Katinec, monitorica Hrvatskog helsinškog odbora

Svjedoci: Ivan Anić Kaliger, Dinko Maričić, Marko Jukić, Frane Batić, Nebojša Škalić, Ivan Knezović, Slavko Turudić.

Nisu pristupili svjedoci: Dragomir Grgić i Marko Anić Matić koje će sud naknadno pozvati.

Svjedok Ivan Anić Kaliger

Svjedok navodi kako tog dana u Vrpolju nije vidio ni Atliju niti Jaramaza. Zna da su pretučeni Marko Anić Kaliger i Ivan Matić. Poznaje Emiliju Milić te da je i ona pričala da su je tukli, on to nije vidio.

Svjedok Dinko Maričić

Svjedok nije tog dana u Vrpolju vidio ni Atliju niti Jaramaza. Atliju je poznavao kao vozača *Jadrantransa*. Navodi kako je u selo došlo oko dvadesetak vojnika u odorama, ali se ne sjeća kakvima, neki su imali „bičve“ (čarape) na glavi. Anton Požar je s njim toga dana bio na balotištu, te je odatle otišao u kuću Žarka Batića. Svjedok nije vidio da bi vojnici odvodili nekoga od mještana jer je još neko vrijeme ostao na balotištu. Njegov zet je bio je u pritvoru no nije mu pričao da su ga tamo tukli. Nije mu poznato da je Zelembaba naredio da se stavi tromblon na pušku. Ne zna kada je Anton Požar izašao iz kuće Žarka Batića.

Svjedok Marko Jukić

Svjedok navodi kako je u napadu prepoznao Đorđa Karata, te da je čuo kako su tog dana pretukli Marka Kaligera i Nikicu Grgića. «Milicajci» su bili obučeni u plave odore specijalne milicije, a da je bilo i maskiranih. Tijekom rata je više puta bačena bomba na njegovu kuću i pucno je po kući. Jedva je izvukao živu glavu, zahvaljujući nekim prijateljima Srbima.

Svjedok Frane Batić

Svjedok navodi kako je u vrijeme dok su vojnici harali mjestom bio postrojen uza zid zajedno sa Zlatkom Gambirožom, Ivanom Požarom te Josom Barišićem. Nitko ga nije tukao niti je itko od

njega išta tražio. Ne zna gdje je bio Anton Požar, nije vidio da je netko odveden iz sela, niti zna koliko je vozila došlo u mjesto jer je cijelo vrijeme, od 17.00 do 21.00 sati, stajao uz zid kao kip. Optuženoga Atliju ne poznaje, poznaje Jaramaza no taj dan ga nije vidio.

Svjedok Nebojša Škalic

Svjedok je kao specijalni policajac RH uhvaćen i priveden u stanicu «milicije» u Kninu. Bio je u ćeliji sa Žarkom Batićem i Ušljebrkom. Iz ćelije u podrumu su ga u dva tri navrata odvodili na kat gdje su ga ispitivali o jedinici i dečkima koji su s njim uhvaćeni. Njega, Turudića i Kneznovića odvodili su na ispitivanje u pravilu oko 22.00 sati te bi ih ispitivali i tukli sve do tri – četiri ujutro. Udarali su svugdje, i rukama i nogama, i glavom su mu udarali u zid, imao je krvarenje bubrega. Tukla su ga trojica, dvojica u civilu a jedan je bio u uniformi, za njega zna da je bio kapetan. Nije im zapamtio lica. Ime Atlija mu ništa ne znači.

S Turudićem i Kneževićem je razgovarao kad bi ih Pero Kanazir pustio iz ćelije.

Svjedok je naveo kako mu je prije suđenja pokazana slika Milana Atlije, no da mu ta slika ništa ne predstavlja, jednako kao niti izgled Milana Atlije danas na raspravi.

Zahtjev braniteljice za izdvajanjem iskaza u istrazi saslušanih svjedoka Turudića i Kneznovića

Braniteljica prvoptuženoga je obrazložila zahtjev time što su ovi svjedoci saslušani zamoljenim putem bez nazočnosti braniteljice te stoga što zatraženo prepoznavanje nije izvršeno od strane istražnog suca, a da ima saznanja da su svim svjedocima predočavane slike opt. Atlije od strane policije. ŽDO se usprotivio prijedlogu.

Vijeće je donijelo rješenje kojim je odbijen ovaj prijedlog braniteljice.

Svjedok Ivan Knezović

Svjedok navodi kako ga je u stanici milicije gdje je bio zatvoren tukao i maltretirao optuženi Atilija i to šakama i nogama, hvatao ga je za testise i prijetio mu da više neće imati djece, gazio ga nogama. Navodi da ga je Atlija tukao i u ćeliji i na katu. U Strmici ga je tukao kapetan Dragan, a u ćeliji mu je na čelo stavljao cijev Željko Pavić.

Ime Milana Atlije je čuo još u zatvoru od nekog Đorđa, da su ga «suradnici» zvali prezimenom ili imenom. Navodi da je Atliju odmah prepoznao u policiji kada su mu pokazali njegovu crno-bijelu sliku. U jednom trenutku se je svjedok okrenuo prema optuženom Atliji i rekao da je on osoba koja ga je tukla u Kninu. U svom daljnjem iskazivanju svjedok Atliju navodi kao Atlaga. Na posebno pitanje zbog čega je to tako rekao izjavljuje kako je to bio lapsus te da nije bitno koje je prezime jer da se sigurno radi o osobi koja sjedi iza njega, pokazujući pritom na optuženog Atliju.

Braniteljica je zatražila da se izvrši procesna radnja suočenja između svjedoka Knezovića i Atlije što je Vijeće rješenjem odbilo.

Svjedok Slavko Turudić

Svjedok navodi kako u cijelosti ostaje pri iskazu danom u istrazi. Okrenuo se je prema optuženom Atliji i rekao da je on osoba koja ga je tukla u zatvoru samo mu je sada kosa malo kraća. Uz njega su ga maltretirali i Goran Starčević kao i Željko Pavić, crni visok, kojeg inače poznaje kao nositelja crnog pojasa. Goran Starčević ga nije tukao ali je «imao svoje igrače» tj. neke klince. Pri svjedočenju je svjedok bio vidno uzbuđen, što je i sam u jednom trenutku rekao. Naveo je kako ga je Atlija tukao tri četiri večeri, onda ga je preuzeo Starčević, dok su ga

Starčevići «klinici» totalno zgazili. Imao je takve bolove da je mislio da će umrijeti, te da mu je pomoć pružio stražar Pero Kanazir. Danas je teški invalid čemu su uzrok batine koje je tada dobio.

Svjedok je naveo da zna da se osoba koja ga je tukla zove Milan Atlija jer mu je to rekao Anton Požar još u zatvoru. No lica se jako dobro sjeća, radi o optuženomu.

4. prosinca 2006. g - dokazni postupak saslušavanjem svjedoka

Postupak prati Hajdi Katinec, monitorica Hrvatskog helsinškog odbora

Svjedoci: Đorđe Kalat, Živko Ognjenović, Branko Batić, te Žarko Batić.

Svjedoci koji nisu pristupili: Pero Bajić, Branko Orlović, Milan Kanazir i Perislav Kanazir, sud će ih, po potrebi, naknadno pozvati.

Svjedok Đorđe Kalat

Svjedok u cijelosti ostaje pri iskazu danom istražnom sucu, dok po posebnim pitanjima navodi kako misli da se Atlijina jedinica zvala «zvjerci» no da nije vidio je li ta jedinica bila u mjestu. Optuženog ne poznaje dobro, nije mu bio pretpostavljeni, ne zna je li on «vršio strah i trepet». Svjedok je bio u jedinici čiji je zadatak bio pružiti pomoć akciji u Vrpolju i Potkonju čiji je cilj bio skupljanje oružja. Ne sjeća se spiskova ljudi kod kojih je trebalo ići po oružje, niti kakve su uniforme imali, nije mu poznato je li akcija provedena po drugim selima.

Svjedok Živko Ognjenović

Svjedok navodi da od oca zna da je optuženi Atlija dolazio u njihovu kuću i tražio da preda oružje, no da mu je isto tako otac rekao da je bio korektan i da mu nitko nije prijetio.

Svjedok Branko Batić

Svjedok je čuo pucnjavu kada je došao do prvih kuća u Potkonju, vidio je kako odvođe Nikolu Požara a Antona Požara je vidio tek kasnije u ćeliji u Kninu. Ne sjeća da su vodili druge osobe. Taj se navod razlikuje od iskaza u istrazi, no svjedok je ostao pri iskazu na današnjoj raspravi - ponovno je naveo da se sjeća da su odveli Antona Požara ali da se ne sjeća da su odveli druge osobe.

Svjedok Žarko Batić

Svjedok navodi kako je priveden u ćeliju u stanici milicije u Kninu, gdje su ga tukli. Zna da su u zatvor dovedena trojica hrvatskih specijalaca od kojih je jedan, Skalic, bio s njim u ćeliji. Skalica su noću odvodili i vraćali ga u ćeliju nakon nekoliko sati, gotovo mrtvog, samo je stenjao. Tukli su i Turudića i Knezovića, a Pero Kanazir ih je puštao iz ćelija pa su mogli razgovarati. Ne sjeća se tko je njega tukao niti da je čuo imena onih koji su tukli njega i specijalce.

Čitanje iskaza svjedoka

Uz suglasnost stranaka pročitani su iskazi svjedoka koji nisu pristupili raspravi a koji su saslušani u istrazi.

Braniteljica nije dala suglasnost za čitanje iskaza svjedoka Pere Bajića, Perislava Kanazira, Orlovića i Dragomira Grgića, te je predložila da se pozovu na glavnu raspravu i saslušaju neposrednim putem.

Vijeće je donijelo rješenje kojim je određeno da će se izvesti dokazi saslušanjem svjedoka Pere Bajića, Branka Orlovića, Dragomira Grgića, Perislava Kanazira, Drage Vidaković, Pere Ivančića.

Vijeće je odbilo prijedlog braniteljice o ukidanju pritvora za optuženoga M. Atliju.

Zapažanje monitorice

Primjetna je nestrpljivost Predsjednice Vijeća pri saslušanju svjedoka. Predsjednica Vijeća svjedocima u pravilu upada u riječ, često dovršava njihove rečenice, te učestalo, nakon postavljenih pitanja branitelja ili optužbe, prije no što svjedoci odgovore, sama odgovara kako je na ta pitanja određeni svjedok odgovorio u istrazi, tek nakon čega svjedok počinje sa svojim iskazom. Učestala je i rečenica «o tome se raspravljalo u istrazi», kao naznaka da o tim pitanjima valjda ne bi trebalo raspravljati na glavnoj raspravi.

Branitelji i optužba nisu uputili službene prigovore na način vođenja postupka, no u više navrata su negodovali zbog požurivanja i tražili da im se da vremena prilikom postavljanja pitanja.

U ovoj fazi postupka nije moguće utvrditi da bi takvo postupanje u bitnom štetilo bilo optuženima bilo oštećenima.

23. siječnja 2007.g. – dokazni postupak ispitivanjem svjedoka

Postupak prati Hajdi Katinec, monitorica Hrvatskog helsinškog odbora

Svjedok: Dragomir Grgić

Nisu pristupili pozvani svjedoci: Branko Orlović i Perislav Kanazir. PU šibensko-kninska izvijestila je Predsjednicu Vijeća pismenim putem da se svjedok Perislav Kanazir nalazi u Srbiji na adresi koja se nalazi u spisu. Svjedok Branko Orlović da je, također, u Srbiji te će adresu pismenim putem dostaviti sudu.

Svjedok Dragomir Grgić

Svjedok je iz Knina. Izjavio je kako ostaje pri svom iskazu danom u istrazi. Ponovio je da je, zajedno sa nekim mještanima, igrao balote kada je u selo upala «milicija Krajine», te su ih počeli tući. Njega su tukli u njegovoj kući u koju se sklonio. Ne zna tko ga je tukao, no jedna ga je osoba tukla šakom a nakon što je pao, ovaj ga je nastavio tući nogama nakon čega je krvario.

Na posebna pitanja branitelja i optužbe odgovorio je da nije u mogućnosti ništa reći o osobama koje su ga tukle, te da mu ime Milana Atlije ništa ne govori niti poznaje tu osobu.

Vijeće je donijelo rješenje da se dostava poziva svjedoku Branku Orloviću i Perislavu Kanaziru u Srbiju izvrši diplomatskim putem.

14. veljače 2007.g. – vanraspravno saslušanje svjedoka Pere Bajića

Postupak prati Hajdi Katinec, monitorica Hrvatskog helsinškog odbora

Svjedočenje je provedeno pred Predsjednicom Vijeća, zamjenikom ŽDO Šibenik, Zvonkom Ivićem te odvjetnicima, Verom Bego, braniteljicom prvoptuženoga i Zoranom Petkovićem, braniteljem drugooptuženoga.

Svjedok Pero Bajić

Svjedok, s boravištem u Švedskoj, je priveden prilikom boravka u Kninu. Prvi put je saslušan 8. veljače 2007. godine na ročištu izvan glavne rasprave. Zbog vidno uznemirenoga stanja svjedoka, kojemu je tom prilikom i pozlilo, saslušanje je odgođeno za 14. veljače 2007. godine.

Svjedok navodi kako je bio pripadnik rezervnog sastava «milicije krajine». Mobiliziran je te je, nakon petnaest dana provedenih u kampu za obuku, dodijeljen u specijalni vod. Radi pomoći u akcijama «probijanja» koridora u BiH je dodijeljen specijalnoj jedinici kojom je zapovijedao Milan Atlija. Tom su prilikom nekoliko dana boravili su u kući obitelji Vidaković. Tada je počinjeno i ubojstvo civila kojim se ovaj kazneni postupak bavi.

Svjedočenje o ubojstvu civila

Svjedok je, kao pripadnik «prvog trojca» bio na najistaknutijem položaju u odnosu na kuću u kojoj su boravili. Ugledali su civila kako ide prema njima, imao je podignute ruke. Zarobili su tu osobu i doveli je u dvorište kuće obitelji Vidaković. Rekao je kako su u posadi «prvog trojca» bili Gojko Gambiroža i dr.

Civila su u dvorištu odmah tukli, gurali i udarali, netko ga je udario kundakom, netko rukom, netko nogom. Tada je došao Milan Atlija. Svjedok je vidio kako Milan Atlija iz zadnjeg džepa tog civila vadi i uzima novce, radilo se o 600 – 700 švicarskih franaka. Milan Atlija je tražio neko mjesto, pritvor, gdje bi smjestio tog civila.

Nakon toga su kamionom «sedmicom» odveli zarobljenoga civila na ispitivanje u kuću u kojoj je bilo zapovjedništvo, udaljenoj 5 – 6 km od kuće Vidakovića. Milan Atlija je u zapovjedništvo otišao «Mercedesom». U zapovjedništvu su još bili zapovjednik Mile Novaković a, možda, i Milan Martić. Svjedok je drugim kamionom otišao prema zapovjedništvu te je bio ispred zapovjedništva u vrijeme kada je, nakon ispitivanja, civil izveden i ponovo ukrcan u kamion te odvezen prema kući obitelji Vidaković.

Svjedok je naveo kako je tada čuo Milana Atliju vikati: «Vodite to đubre da ga očima ne vidim». Pri ponovnom opisivanju iste situacije tijekom svjedočenja svjedok je naveo kako je tom prilikom Milan Atlija vikao: «Vodite to đubre, radite s njim što hoćete».

Na posebno pitanje Predsjednice Vijeća svjedok se je izjasnio da je Milan Atlija rekao «Vodite to đubre, radite s njim što hoćete».

Svjedok nadalje navodi kako je zarobljeni civil dovezen do kuće Vidakovića, te nakon nekog vremena ponovno ukrcan u kamion. U kamionu koji je ponovno odveo civila iz kuće Vidakovića su bili Gojko Gambiroža, Pero Zelembaba, Đorđe Jaramaz, te Pero Ciganović.

Vidio je da je kamion stao na «krivini» nedaleko od kuće i da je civil izveden iz kamiona na cestu. Čuo je rafalne pucnje i dva – tri pucnja iz pištolja jer je bio 50-tak metara od mjesta

dogadaja. Nije mu poznato tko je rafalno pucao. Vidio je kako civil leži na njivi potrbuške raširenih ruku, te da je iz pištolja pucao Đorđe Jaramaz. Vidio ga je kako čuči iznad civila te drži prema njemu uperen pištolj. Poslije je Đorđe Jaramaz pred svima, pa tako i pred Milanom Atlijom, rekao: «Ovako Srbin provjerava u ratu....»

Svjedok je vidio kako su Đorđe Jaramaz i Pero Zelembaba ubijenoga civila uhvatili za noge i odvukli, te u obližnju rijeku, bacili tijelo. Tijelo je zapelo za korijene stabala u rijeci i tu ostalo.

Svjedok navodi da zarobljeni civil cijelo vrijeme nije ništa govorio, možda tek dvije – tri riječi, vidjelo se da je bio je u užasnom stanju, «skamenjen od straha».

Na posebno pitanje svjedok je odgovorio da nije sudjelovao u akcijama «Vrpolje – Potkonje», no da je čuo da je Atlija u njima bio. Misli da je jedinica dobila nadimak «Zvjerci» po tome što su bili opasni, širili su strah.

Svjedok se je toliko uznemirio prilikom odgovaranja na ovo pitanje da je zatražio stanku. Ispitivanje je nastavljeno nakon desetak minuta.

Svjedočenje o vlastitom pritvoru

Svjedok je nakon stanke zatražio da kaže nešto što do sada nije rekao. Početkom 1995. godine je Milan Atlija radio u današnjem objektu «Jolly» trgovine, koja je tada bila sjedište «Jadrantransa». Svjedoka su uhitili i doveli u taj objekt pred Milana Atlilju. Ovaj je tada krenuo prema njemu s namjerom da ga tuče govoreći da ga može i ubiti a da nitko za to neće odgovarati. Nadalje je izjavio da ga samo prisustvo Milana Atlije u sudnici strašno uznemiruje jer se je sjetio tih događaja i svega što mu se zbog njega dogodilo.

Naveo je kako je zbog Milana Atlije završio 72 dana u pritvoru, gdje je maltretiran, fizički i psihički, te da i danas zbog toga ima posljedice. Nikada nije saznao zbog čega je priveden, no da zna kako je Milan Atlija o njemu svašta govorio i stalno naglašavao kako je on oženjen Hrvaticom, što je značilo da je izdajnik.

Svjedok je, također, naveo kako je u jedinici Milana Atlije vladalo pravilo da onaj tko zarobi može sa zarobljenikom raditi što hoće, maltretirati ga ili ubiti a da za to ne bi odgovarao.

Predsjednica Vijeća je pročitala svjedokov iskaz iz istražnog postupka te ga je upitala primjećuje li razlike te što o njima može reći. Svjedok je primijetio razlike koje se odnose na položaj Đorđa Jaramaza u odnosu na tijelo ubijenog civila. Naveo je da je danas, kao i prije nekoliko dana, pod stresom i dekoncentriran zbog privođenja i svega ostalog, te da u potpunosti, u pogledu svega ostaje pri izjavi koju je dao u istražnom postupku.

Svjedoku je, također, poznato da je Milan Atlija sudjelovao u akcijama kod Drniša i na Plitvicama te da je bio jako dobar sa «glavešinama» Milanom Martićem i Zelembabom.

Prisjetio se kako je, pri prvom dovođenju civila u dvorište kuće obitelji Vidaković, netko rekao da «ovog» nitko ne smije dirati bez Atlije.

Na kasnija pitanja branitelja svjedok je učestalo odgovarao kako ostaje pri iskazom danom u istražnom postupku, te da nema razloga da ga dalje ispituju. Na pitanja upućena od strane Milana Atlije je odgovorio kako optuženi dobro zna što se događalo i da mu takva pitanja ne bi trebao postavljati.

Ročište je okončano u 14,30 h.

29. svibnja 2007.g. – dokazni postupak i obrana optuženih

Postupak prati Hajdi Katinec, monitorica Hrvatskog helsinškog odbora

Svjedok: Pere Ivančić

Nisu pristupili pozvani svjedoci: Kanazir, Orlović, Vidaković, te je utvrđeno kako je dostava poziva upućena diplomatskim putem, a nema podataka da je ista uredno izvršena.

Čitanje uskaza svjedoka

Suglasnošću stranaka pročitani su iskazi svjedoka: Emilije Milić, Hrvoja Požara, Antona Požara, Nine Batić, Ivana Anića Kaligere, Dinka Maričića, Marka Jukića, Frane Batića, Nebojše Škalica, Ivana Knezovića, Dragomira Grgića, Ante Milića, Bože Anića Kaligere, Nikice Grgića, Branka Orlovića, Perislava Kanazira.

Svjedok Pere Ivančić

Svjedok je pozvan zbog okolnosti da je njegov brat nestao baš u periodu kada su se desili inkriminirani događaji, te se nagađalo da je možda njegov brat ubijena nepoznata civilna osoba. Svjedok je izjavio kako je već davao svoje iskaze u Švicarskoj, gdje živi i radi, te da u svezi njegovog brata Ante nema nikakvih saznanja, odnosno da do sada nije uspio saznati što se s njim dogodilo.

Obrana Milana Atlije

Milan Atlija izjavio je kako i dalje ostaje kod svojih obrana koje je dao u dva navrata, te je ponovio kako govori istinu i da nije kriv za djela koja mu se stavljaju na teret. U odnosu na ubojstvo civilne osobe navodi kako je on s tom osobom postupio kako je trebao, da ju je predao Mili Novakoviću u komandu, te da nakon toga on više nije imao nikakav nadzor nad tom osobom. Vidio je kada su tog čovjeka Jaramaz i vozač odvezli iz komande, on je vozio za njima u drugom vozilu. Vidio je kako se vozilo zaustavlja, te kako Jaramaz vadi iz vozila tog čovjeka i kako se ta osoba kreće prema rijeci. Navodi da je vidio kako je Jaramaz pucao, no da misli da nije pucao prema toj osobi već u zrak, ili lijevo, ili desno, jer da je pucao prema toj osobi pušku je trebao okrenuti prema dolje, a to nije primijetio. Navodi kako je sve to rekao i istražnom sudcu, da je potpisao zapisnik ne čitajući ga, a da ne zna što je ušlo u zapisnik.

Na posebno pitanje ŽDO-a, zašto je u istrazi izjavio kako je vidio da je Jaramaz tukao zarobljenog civila, što je suprotno od onog što kazuje danas, rekao je kako je on mislio da ga je Jaramaz tukao, pa je zato povikao na njega, no Jaramaz mu je objasnio da ga nije on tukao, već da je pokušao spriječiti da ga drugi tuku, pa je zato rukom uhvatio kundak puške. Okrivljeni Atlija pojašnjava da je u tom trenutku krivo pretpostavio da optuženi Jaramaz tuče čovjeka.

Na kraju, Atlija je ponovio kako nije kriv niti za jedno djelo koje mu se stavlja na teret.

Obrana Đorđa Jaramaza

Prilikom iznošenja svoje obrane okrivljeni Đorđe Jaramaz je iskazao kako u cijelosti poriče sve navode optužnice. Navodi kako je prilikom davanja iskaza istražnom sudcu bio preplašen, te da je zato govorio kako je Milan Atlija počinio ta kaznena djela. Dalje je naveo kako je to sve porekao u pismima koja je dostavio istražnom sudcu.

Navodi kako je on, dok su vozili civila prema komandi, zapravo istog spasio jer je pretpostavio da će ga u komandi možda tući, pa mu je rekao neka legne potrbuške u stražnjem dijelu kamiona, da se pravi da je u nesvijesti što je ovaj i učinio. Dalje navodi (kada su se vraćali iz komande) da je rekao vozaču neka zaustavi vozilo tamo gdje je rijeka najbliža cesti i najmirnija jer mu je namjera bila pustiti tog čovjeka. Kaže da su zaustavili vozilo i da su mu rekli neka ide prema rijeci, te da je to ovaj i učinio, a da je on pucao u zrak kako bi «ovi drugi» mislili da ga je ubio. Navodi kako je civil živ i zdrav prešao rijeku, te da mu je još i s druge strane «mahao». Još jednom je naveo kako nije kriv niti za jedno djelo koje mu se stavlja na teret.

Branitelji su nakon obrane Jaramaza iskazali kako odustaju od ranije predloženog suočenja svjedoka Turudića i Knezovića sa opt. Atlijom kao i od međusobnog suočenja svjedoka.

30. svibnja 2007.g. – završne riječi

Postupak prati Hajdi Katinec, monitorica Hrvatskog helsinškog odbora

Završne riječi optužbe

ŽDO navodi kako je u postupku u cijelosti dokazano da su optuženi počinili kaznena djela koja im se stave na teret, da se radi o kaznenom djelu ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, ubojstva civila, te da je u cijelosti dokazano da je opt. Atlija počinio kazneno djelo pod toč. II optužnice, kao i kazneno djelo pod toč. III. Optužnice kazneno djelo ratnog zločina u odnosu na ratne zarobljenike.

U prilog tim tvrdnjama, između ostalog, ide i činjenica da (kada se usporede iskazi prvoopt. Atlije i svjedoka Pere Bajića u odnosu na opt. Jaramaza) je u cijelosti jasno da je počinjeno kazneno djelo ratnog zločina prema civilnom stanovništvu, tj. ubojstvo civilne osobe koje je počinio Jaramaz po zapovjedi Atlije. Svjedočenja se razlikuju samo u dijelu gdje Pero Bajić navodi kako je Atlija izdao naređenje, a Jaramaz ga izvršio, dok je Atlijin iskaz u odnosu na sve pojedinačne stavke Bajićeve svjedočenja identičan, osim što tvrdi da on nije izdao naređenje da se djelo poćini.

Stoga je tužitelj predložio da ih se obojicu proglaši krivima, te da im se izrekne odgovarajuće kazne zatvora, da se cijeni sve otežavajuće okolnosti pri izvršenju kaznenih djela koje ne ulaze u činjenični opis istih kao, naprimjer, činjenicu da je civil koji je ubijen, po iskazu svjedoka Bajića, bio osoba očito i duševno bolesna, te da im budu izrečene maksimalne kazne zatvora predviđene za ta djela po OKZRH-u koji je bio na snazi u to vrijeme.

Tužitelj predlaže produljenje pritvora po istoj osnovi.

Završne riječi obrane

Braniteljica prvoopt. Milana Atlije je u završnoj riječi iskazala da u postupku nije dokazano niti jedno kazneno djelo koje se stavlja na teret njenom branjeniku, te da posebno nije ničim dokazano da je njen branjenik naredio ubojstvo civila i to na način kako stoji u činjeničnom opisu predmetne optužnice. Suprotno stavu optužnice predlaže da Vijeće u odnosu na ovo kazneno

djelo u cijelosti prihvati obranu njenog branjenika, a u tom pravcu predlaže i iskaz svjedoka Drage Vidovića.

Jednako tako misli da ničim nije dokazano kazneno djelo pod toč. II, niti činjenica da je njen branjenik sudjelovao u organiziranju napada na civilno stanovništvo Vrpolja i Potkonja, te sudjelovao u pripremanju svega toga.

U odnosu na toč. III. optužnice misli da ni to djelo nije dokazano, te predlaže da Vijeće ne prihvati iskaze svjedoka Turudića, Knezovića i Požara kao točne, te da bude prihvaćen iskaz svjedoka Perislava Kanazira koji ona u cijelosti prihvaća, te to isto predlaže Vijeću.

Branitelj opt. Jaramaza navodi kako u postupku nije dokazano predmetno kazneno djelo ratnog zločina prema civilnom stanovništvu koje se stavlja na teret njegovom branjeniku. Ističe da je riječ o ubojstvu nepoznate osobe na području BiH te da se ne zna je li civil ili vojna osoba, a niti je pronađen leš te osobe. Navodi kako se optuženik tereti po iskazu svjedoka Bajića, za kojeg smatra da nije svjedočio decidirano niti uvjerljivo, te da isti ima neke svoje razloge što tako iskazuje. Poziva se i na iskaz Atlije koji je naveo kako nije vidio da je ta osoba mrtva, niti da je vidio da je Jaramaz u njega pucao, te da je sve što je vidio ili čuo bio rafal. Što se točno dogodilo u postupku nije dokazano, te da misli da u postupku nije sa sigurnošću dokazano da je njegov branjenik počinio kazneno djelo, pa u skladu s tim ima samo jedan prijedlog – oslobađajuću presudu. Ako bi Vijeće utvrdilo suprotno, predlaže da ono uzme u obzir optuženikove godine života, bolest, okolnost da je pomagao civilima hrvatske nacionalnosti, te u svakom slučaju da se pritvor ukine.

4. lipnja 2007.g. – proglašenje presude

Postupak prati Hajdi Katinec, monitorica Hrvatskog helsinškog odbora

Proglašenje presude

Nakon obavljenog vijećanja i glasovanja Vijeće je donijelo presudu kojom su Milan Atlija i Đorđe Jaramaz proglašeni krivima za sva djela koja su u optužnici navedena osim što se Milana Atliju oslobađa optužbe za djelo pod toč. III. optužnice, odnosno oslobađa ga se odgovornosti da je, zajedno sa ostalima, prvenstveno Milanom Martićem i Milenom Zelembaba, planirao, organizirao i naredio oružani napad na Potkonje i Vrpolje.

Temeljem čl. 43. st. 1. OKZRH-a opt. **Milanu Atliji** je za kazneno djelo iz čl. 120. st. 1. OKZRH-a opisano pod toč. 1. utvrđena kazna zatvora u trajanju od 10 (deset) godina, a za kazneno djelo iz čl. 122. OKZRH-a, opisano pod toč. II uz primjenu čl. 38. st. 2. i čl. 39. st. 1. toč. 1. (sve OKZRH-a), utvrđuje kazna zatvora u trajanju od 3 (tri) godine, pa mu je na osnovu navedenih zakonskih propisa, a sve uz primjenu čl. 43. st. 1 i st. 2. toč. 2 OKZRH-a, **određena jedinstvena kazna zatvora u trajanju od 13 godina**, dok je **Đorđu Jaramazu određena kazna zatvora u trajanju od 10 godina**.

ZAKLJUČNO MIŠLJENJE PROMATRAČA

Mišljenje se temelji na zapažanjima s glavnih rasprava koje smo pratili. Monitori nisu dobili odobrenje predsjednice Vijeća za zapisnike s rasprava, optužnicu ni pisanu presudu što je otežavalo praćenje i onemogućilo pravnu analizu predmeta.

Tijekom postupka promatrači nisu zabilježili povrede procesnih odredbi, postupovno je suđenje provedeno korektno i u skladu s pravilima struke. Komentari koje ćemo iznijeti odnose se na činjenice kojima bi se doprinijelo poboljšanju samog postupka, no navedene okolnosti, po našem mišljenju, nisu bitno utjecale na kvalitetu postupka i njegov ishod.

1. Iako su u postupku općenito poštovane sve procesne odredbe, ocjena je promatrača da su postojale okolnosti koje bi u suđenjima za ratne zločine trebalo izbjegavati, a odnose se na **ostvarivanje prava na javnost postupka.**

Naime, promatrači (kao ni druga zainteresirana javnost) nisu u mogućnosti izvršiti uvid u spise i dokumente iz istražnog postupka, niti mogu pratiti istražni postupak. Stoga bi trebalo izbjegavati uobičajenu praksu da se na glavnim raspravama zapravo ne čitaju dokumenti i iskazi iz istražnog postupka, već se samo konstatira njihovo čitanje. Time se onemogućuje zainteresiranoj javnosti i sadržajno pratiti dokazni postupak, i opservirati odluke Vijeća u pogledu ostvarivanja prava na nepristrano suđenje.

Glavni prigovori branitelja u ovom postupku su se odnosili na činjenicu odbijanja zahtjeva za ponovnim saslušanjem nekih svjedoka. Vijeće je odbilo ponovno saslušavati neke od predloženih svjedoka jer izjave istih, prema iskazima u istrazi, nisu bile od bitnog značenja za postupak, odnosno njihovi novi iskazi ne bi utjecali na konačnu odluku čime je Vijeće doprinijelo ubrzanju postupka. No, u interesu javnosti, trebalo je stvarno pročitati iskaze iz istrage, posebice stoga jer se iskazi iz istrage i oni dati na glavnoj raspravi, a koji se odnose na same okrivljenike, nisu podudarali u bitnim okolnostima. Tako se nekim dijelovima postupka činilo kako Vijeće bez opravdanog razloga odbija saslušati predložene svjedoke.

2. Treba upozoriti i na činjenicu da je «glavni svjedok» optužbe na glavnoj raspravi saslušan više od četiri sata, što ne bi trebala biti praksa. Naime, bilo je razvidno da svjedok posljednjih sat vremena više nije bio u stanju koncentrirano pratiti tok glavne rasprave i odgovarati na pitanja, te je bilo za očekivati da radi toga Vijeće prekine glavnu raspravu i zakaže novu.